

Järvenpään lukion nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma

1.8.2025 alkaen.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjää voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä.

Järvenpään lukiossa:

- 1) Opetussuunnitelman valmistelu on toteutettu Järvenpään Opetus- ja kasvatustieteiden lautakunnan 10.12.2019/ § 69 vahvistamien linjausten mukaisesti. Laadinnassa on huomioitu Järvenpään kaupungille myönnetty valtakunnallinen erityistehtävä matemaattis-luonnontieteelliseen opetukseen. Poikkeus jouduttiin tekemään nuorten ja aikuisten opetussuunnitelmien osalta, kun alkuperäisenä tarkoituksena oli niiden sisällyttäminen samaan opetussuunnitelma-asiakirjaan. Opetussuunnitelmaa laadittaessa digitaalisella ePerusteet -alustalla osoittautui tarkoituksenmukaisesti opetussuunnitelmien laatiminen erillisinä asiakirjoina.
- 2) Opiskelijoilla, huoltajilla ja henkilökunnalla on ollut mahdollisuus vaikuttaa ja lausua mielipiteensä opetussuunnitelmasta ennen sen hyväksymistä.
- 3) Opetussuunnitelman uudistamistarpeita arvioidaan vuosittain opetussuunnitelman hengen mukaisesti. Arvioinnin perusteella laaditaan tarvittavat uudistukset, jotka koulutuksen järjestäjä vahvistaa.
- 4) Vuosittain laaditaan suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta lukuvuotta varten. Suunnitelma vahvistetaan Järvenpään kaupungin toimivaltasäännösten mukaisesti.

3.5 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Lukiossa järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa huoltajille suunnattu tapaaminen. Tilaisuuksien ajankohdat vahvistetaan suunnitelmassa opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten. Näissä tapahtumissa tiedotetaan ajankohtaisista kutakin ikäryhmää koskevista asioista, kuten lukion ainevalinnoista, ylioppilastutkinnosta ja jatko-opinnoista sekä mahdollisista opiskelun tukitoimista.

Huoltajille ja opiskelijoille tehdään kyselyitä osana lukion laatutyötä. Tätä on kuvattu luvussa 3.4.7. Kyselyssä kerätään palautetta myös koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä ja sen kehittämisestä.

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

4.2.1 Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiovetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiovetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiovetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiovetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiovetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi

yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio--opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämiseksi. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2 Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvítettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiovetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea

ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3 Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin

kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi
- tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen
- tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi
- erityisopetuksen päätös
- opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Järvenpään lukiossa lukion aloittavia opiskelijoita tiedotetaan lukiomme tuen käytänteistä ryhmänohjaajan tunneilla syksyllä opetuksen alkaessa. Vanhemmille erityisopetuksen käytänteistä tiedotetaan lukion aloittavien 1. vanhempainillassa syksyn alussa.

Erityisopettaja tekee kaikille opiskelijoille lukiseulat 1. opintovuonna ensimmäisessä jaksossa. Hän kertoo tässä yhteydessä opiskelijoille oppimisen tuesta lukiossamme, ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyistä ja lukion erityisopettajan työnkuvasta.

Samoista asioista lukiomme sähköisiin viestintäkanaviin (kotisivut, Wilma) tulee tiedotteita. Lukion ensimmäisen lukuvuoden aikana myös opinto-ohjaajat kertovat ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyistä käydessään läpi ylioppilastutkintoon liittyviä asioita. Asiasta muistutetaan toisena opintovuonna.

Mikäli opiskelijan tulokset lukiseulassa usealta osa-alueelta jäävät alle ikätason, erityisopettaja tiedottaa tuloksista opiskelijaa sekä kutsuu hänet henkilökohtaiseen tapaamiseen ja tiedottaa myös huoltajia opiskelijan luvalla.

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Erityisopettaja tekee kaikille opiskelijoille lukiseulat 1. opintovuonna ensimmäisessä jaksossa. Myös eri oppiaineissa (esim. matematiikka, englanti ja ruotsi) on seuloja ja tasotestejä käytössä.

Uusien opiskelijoiden aloittaessa erityisopettaja käy läpi mahdolliset perusopetuksesta saapuneet asiakirjat, mikäli jollakin opiskelijalla on voimassa oleva erityisen tuen tai oppilaskohtaisen tuen hallintopäätös. Tällöin opiskelija ja tämän huoltaja tavataan ja arvioidaan päätöksen jatkoon tarve lukiossa sekä sen edellyttämät tukitoimet. Tarvittaessa tehdään huoltajan kuuleminen ja tarvittava hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekee rehtori. Samoin toimitaan, mikäli erityisen tuen tarve ilmenee lukioaikaisesti ja opiskelija on alaikäinen. Ensisijaisesti opiskelijalle tarjotaan lukiossamme tarjolla olevia tukitoimia.

Opiskelijan tarvetta ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyihin arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Ne opiskelijat, joiden seulatulokset viittaavat lukivaikeuksiin, kutsutaan erityisopettajan tapaamiseen ja tarkempiin yksilötesteihin ensimmäisen vuoden aikana. Testitulosten perusteella erityisopettaja ohjaa yksilöllisesti jokaista hänelle sopiviin opiskelutekniikoihin ja tarvittaessa lukiomme tukiryhmiin eri oppiaineissa. Erityisopettaja tapaa myös ne opiskelijat, joiden tuen tarpeista on tullut ennakkotietoa lukioon ilmoittautumisen yhteydessä.

Ensimmäisestä jaksosta lähtien opettajat havainnoivat lukiotulokkaita. Joissakin oppiaineissa tehdään alkutason seuloja. Myös aineenopettajat ohjaavat opiskelijoita tarvittaessa erityisopettajalle, tukiryhmiin tai tukiopeuksiin.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaan

Opiskelija voi saada henkilökohtaisen oppimissuunnitelman kirjattuna erityisopettajan ja opettajien yhteistyönä. Oppimissuunnitelmaan kirjataan opiskelijan pyynnöstä oppimisen tuki lukioaikana ja se liitetään luki- lausunnon osaksi. Kukin aineenopettaja kirjaa antamansa tuen omalta osaltaan. Näin oppimissuunnitelmaan tulee kirjattua kertymänä opiskelijan lukioaikainen tuki, mikä on edellytys erityisjärjestelyihin ylioppilaskirjoituksissa.

Suunnitelman laadinnassa opiskelijalla on keskeinen rooli. Tuen tarpeen määrittämiseksi opiskelija voidaan ohjata hankkimaan myös lääkärin tai muun asiantuntijan lausunto. Opiskelijan vaikeudet ja henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjatut tukitoimet tulee ottaa huomioon opetuksen järjestämisessä ja koetilanteissa.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Lukiossamme oppimisen tukea toteutetaan oppituntien aikaisesti eriyttämällä, oppituntien ulkopuolella tukiopetuksella, koejärjestelyin ja lisäksi erityisin tukio-pintojaksoin. Jokainen opettaja toteuttaa oppimisen tukea oppitunneilla, pitämällä tukio-petusta ja tarjoamalla erilaisia suorittamisen tapoja.

Lukiossamme on tarjolla pajoja ja tukio-pintojaksoja. Pajat ovat säännöllisesti tarjolla olevaa matalan kynnyksen tukea esimerkiksi tekstintuottamisen haasteisiin tai läksyjen tekemiseen. Niissä on mahdollista myös tuetusti suorittaa kokeitaan pienemmässä ryhmässä. Tukiryhmiä tarvitsevat ja niistä hyötyvät opiskelijat poimitaan tuen tarpeen arvioinnin ja arvosanojen perusteella erillisissä kokouksissa.

Lukiomme tukiryhmissä on normaaliryhmää pienempi opiskelijamäärä (maksimissaan noin 20 opiskelijaa), eriytetty tavoitetaso ja sisällöt, oppimistekniikan ohjausta kyseisessä aineessa ja ainakin osan aikaa erityisopettaja samanaikaisopettajana. Useimmilla tukijaksoilla suoritukset on myös pilkottu useampaan erilliseen pienempään suoritukseen. Niissä on mahdollista kokeilla ylioppilastutkinnon kokeissa tarvittavia kokeiden erityisjärjestelyjä. Tukijaksot opiskelija valitsee yhdessä opinto-ohjaajan kanssa opintosuunnitelmaansa. Tukijaksojen tavoitteena on tavallisten opintojaksotavoitteiden lisäksi vahvistaa opiskelijoiden perusosaamista oppiaineessa, lisätä opiskelutaitoja, itsetuntemusta ja motivaatiota.

Kun opiskelijalla jää jonkin opintojakson suoritus avoimeksi, hänet ohjataan viipymättä täydentämään suorituksia lukion tarjoaminen tukitoimien mukaisesti. Tukitoimet voivat pitää sisällään myös ylimääräisiä tukitunteja, jotka sisällytetään opiskelijan omaan lukujärjestykseen, kunnes avoimet suoritukset on suunnitelman mukaisesti täydennetty. Tukituntien luonne on opiskelijaa positiivisesti kannustavaa ja rohkaisevaa.

Opiskelu voidaan järjestää poikkeavasti (29 §), mikäli lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta; tai se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. Opiskelijan opintoja ei myöskään järjestetä jonkin aineen osalta toisin, jos kyseisen oppiaineen opiskelusta on selvitty hyväksyttävästi perusopetuksessa. Poikkeava järjestely voi merkitä esimerkiksi aikuislinjalle siirtymistä jo alaikäisenä lääkärinlausunnon perusteella.

Tuen ja erityisopetuksen seuranta ja arviointi

Erikseen nimetyt ainekoordinaattorit seuraavat säännöllisesti opiskelijoiden saamia arvosanoja. Jos ainekoordinaattori havaitsee, että opiskelijalla on vaikeuksia suoriutua opintojaksoistaan, hän ottaa yhteyttä opiskelijan ryhmänohjaajaan ja/tai opinto-ohjaajaan, joka ohjaa tämän uusintakokeisiin, tukijaksoille, pajalle tai esimerkiksi uusintakoetta edeltävään tukio-petukseen tarpeen mukaan. Ryhmänohjaajat seuraavat ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja ja oppimissuunnitelmia erityisesti jakson puolivälissä ja lopussa. Jaksoittain järjestettävissä tapaamisissa jaksoarvosanojen antamisen

jälkeen ryhmän opinto-ohjaajan kanssa sovitaan, ketkä tapaavat tarvittaessa opiskelijan yksin tai huoltajansa kanssa.

Mikäli opiskelijalle on tehty erityisen tuen päätös perusopetuksessa ja lukiossa, päätöksen jatkoon tarvetta ja tarvittavia tukitoimia on syytä arvioida vuosittain yhdessä opiskelijan ja mahdollisesti myös hänen huoltajansa kanssa.

Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan kääntymään opiskeluhuollon palveluiden piiriin tai järjestetään yksilökohtainen opiskeluhuollon palaveri.

Pedagogisen tuen työnjako eri toimijoiden välillä Järvenpään lukiossa on kuvattu liitteessä 8.8.

Erityisopetuksen päätös ja siihen liittyvän opiskelijan ja huoltajan kuuleminen

Oikeus erityisopetukseen syntyy:

- 1) Jos opiskelijan tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja
- 2) hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana.

Nämä tekijät voivat johtua

- 1) pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta,
- 2) neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai
- 3) muusta oppimista haittaavasta vammasta tai sairaudesta.
- 4) Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Vaikka opiskelijalla olisi jokin listassa mainittu peruste, mutta koulutuksen järjestäjä ei näe erityisopetuksen tarvetta, niin erityisopetuksesta voidaan tehdä kielteinen päätös.

Rinnalla voi tarjota aiemminkin tarjolla olleita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiopetusta.

Ensisijaisesti opiskelijalle tarjotaan lukiossamme yleisesti olevia tuen keinoja. Mikäli todetaan, että kaikki tarjolla olevat tukitoimet on jo käytetty ja otettu vastaan, eikä apu ole kuitenkaan ollut riittävää, harkitaan päätöstä. Opiskelijan tulee kuitenkin olla taitotasoltaan sellainen, että hänellä on edellytykset suoriutua tuetusti lukion oppimäärästä ja ylioppilaskirjoituksista.

Päätösprosessi erityisopetuksen hallinnollisesta päätöksestä:

1. Kuulemiseen kutsutaan opiskelija, hänen huoltajansa sekä lukion erityisopettaja, rehtori ja oppimisen tuen organisoinnista vastaava virka-apulaisrehtori, joka lähettää kutsun em. henkilöille.

2. Virka-apulaisrehtori lähettää kutsun Wilma-viestillä opiskelijalle ja huoltajalle vähintään 10 päivää ennen kuulemistilaisuutta.

3. Kuulemisessa todetaan

a) annetut tukitoimet ja arvio niiden riittävydestä

b) alaikäisen huoltajan toiveet tukitoimista ja halusta saada erityisopetuksen päätös

Päätös tehdään, vaikka kaikki asianosaiset eivät ole paikalla.

4. Erityisopetuspäätös:

a) Päätöksen tekee rehtori.

b) Päätös on joko kielteinen tai myönteinen

c) Päätös tehdään Priimuksen päätöksentekopohjassa. Päätös näkyy opiskelijalle ja hänen huoltajalleen Wilmassa. Priimuksen päätöspohjassa on vastaavat tiedot kuin Opetushallituksen laatimassa päätöksen mallipohjassa.

5. Päätöksestä tiedottaminen

a) Päätös näkyy opiskelijalle ja hänen huoltajalleen Wilmassa.

b) Opiskelijan tarvitsemat tukitoimet kirjaa erityisopettaja tai oppimisen tuen organisoinnista vastaava henkilö Wilman Oppimisen tuen -lomakkeeseen, mikäli opiskelija sitä pyytää.

c) Opiskelijan opettaja saa tiedot opiskelijan tarvitsemista tukitoimista Oppimisen tuen lomakkeesta Wilmassa, ja tarvittaessa erityisopettajaa konsultoiden.

6. Erityisopetuspäätöksen mukainen toiminnan seuranta

a) Opiskelijan toteutuneet tukimuodot ja niiden toimivuus kirjataan. Nämä kirjaa henkilö, joka on vastannut opiskelijalle annetusta tuesta, kuten aineenopettaja, opinto-ohjaaja tai erityisopettaja. Kirjaukset merkitään Wilmassa opiskelijan Oppimisen tuen- asiakirjaan Toteutuneet tukitoimet-lomakkeeseen.

b) Tukitoimien riittävyyttä arvioidaan kaksi kertaa lukuvuodessa keväällä ja syksyllä. Arviontiin osallisistuvat opiskelija, erityisopettaja ja mahdollisesti opiskelijan opettajat. Tarvittaessa voi myös osallistua alaikäisen huoltaja.

c) Mikäli arvioidaan, että tuen tarvetta ei enää ole olemassa, rehtori tekee uuden hallintopäätöksen erityisopetuksen lopettamisesta

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

Koko aikuislinjan henkilökunta osallistuu opiskelijan tukemiseen ja ohjaamiseen.

Aineenopettaja vastaa tukiopetuksesta, monipuolisesta opetuksesta ja eriyttämisestä.

Opinto-ohjaaja opintojen suunnittelusta, opintojen etenemisen seurannasta ja auttaa oikean tuen piiriin.

Erityisopettaja vastaa LUKI-testauksesta ja lähtötasotestauksesta, oppimisen tuen ja/tai erityisopetuksen suunnitelmien kirjaamisesta sekä tiedonsiirtoyhteistyöstä.

Virka-apulaisrehtori vastaa erityisjärjestelyjen hakemisesta ytl:ltä yhdessä erityisopettajan kanssa.

Virka-apulaisrehtori vastaa erityisopetuksen hallintopäätöksen esivalmistelusta.

Rehtori vastaa erityisopetuksen hallintopäätöksistä.

5.5 Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.).

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)
6. oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä.-(Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)